נַסְטְרָא – מושל שֶׁל **בֵּית פְּעוֹר**, ואמרו לו, **הַרְאֵנוּ הֵיכָן מֹשֶׁה קָבוּר**. ולא הצליחו למצוא מקום זה, שכשעָמְדוּ לְמַעְלָה, נִדְמָה היה לָהֶם שמקום קבורתו לְמַטָּה, וכשעמדו לְמַטָּה, נִדְמָה היה לָהֶם שהוא קבור לְמַעְלָה. ואף שנֶּחְלְקוּ לְשָׁתֵּי כִּיתּוֹת – קבוצות, **אוֹתָן שֶׁעוֹמְדִים לְמַעְלָה**, היה נִדְמָה לָהֶן מקום קבורתו לְמַטָּה, ואותן שעמדו לְמַטָּה, נִדְמָה היה לָהֶן שהוא קבור לְמַעְלָה, לְקַיֵּים מַה שֶּׁנֶּאֱמַר במקרא 'וְלֹא יָדַע אִישׁ אֶת קְבֻרָתוֹ'. **רַבִּי חָמָא בְּרַבִּי חֲנִינָא אָמַר**, אַף **מֹשֶׁה רַבֵּינוּ** בעצמו **אֵינוֹ יוֹדֵעַ הֵיכָן הוּא קָבוּר**, דִּכְתִיב **חָסֵר** - בפרשת קבורתו 'וְלֹא יָדַע אִישׁ אֶת קְבֻרָתוֹ', **וּכְתִיב הָתָם** "וְזֹאת הַבְּרָכָה אֲשֶׁר בֵּרַךְ מֹשֶׁה אִישׁ הָאֱלֹהִים", הרי שמשה נקרא איש, וראיה שאף הוא לא ידע מקום קבורתו.

וְאָמַר רַבִּי חָמָא בְּרַבִּי חֲנִינָא, אף שלא זכה ליכנס לארץ ישראל בחייו, **מִפְּנֵי מָה** לא העלו את עצמותיו לארץ ישראל כדרך שהעלו את עצמותיו של יוסף, אלא **נִקְבַּר מֹשֶׁה אֵצֶל בֵּית פְּעוֹר**. וביאר שעשו כן **כְּדֵי לְכַפֵּר עַל מַעֲשֶׂה** - חטא של **פְּעוֹר**, שחטאו בבנות מואב. **וְאָמַר רַבִּי חָמָא בְּרַבִּי חֲנִינָא, מַאי דִּכְתִיב "אַחֲרֵי ה' אֱלֹהֵיכֶם תֵּלֵכוּ"**, שמשמעותו ללכת בקרבת ה', **וְכִי אֶפְשָׁר לוֹ לְאָדָם לְהַלֵּךְ אַחַר שְׁכִינָה, וְהָלֹא כְּבָר נֶאֱמַר 'כִּי ה' אֱלֹהֶיךָ אֵשׁ אוֹכְלָה הוּא'**, ואם כן לא ניתן לילך אחריו. **אֶלָּא** כך היא כוונת הפסוק, שצריך האדם **לְהַלֵּךְ אַחַר מִדּוֹתָיו שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא** – לנהוג כמדותיו. דהיינו, **מַה הוּא** – הקב"ה **מַלְבִּישׁ עֲרוּמִּים, דִּכְתִיב "וַיַּעַשׂ ה' אֱלֹהִים לְאָדָם וּלְאִשְׁתּוֹ כָּתְנוֹת עוֹר וַיַּלְבִּשֵׁם"**, **אַף אַתָּה** התנהג כן **וְהַלְבֵּשׁ עֲרוּמִּים**. וכן כפי **שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בִּיקֵּר חוֹלִים, דִּכְתִיב** בבואו לבקר את אברהם אחר מילתו **"וַיֵּרָא אֵלָיו ה' בְּאֵלוֹנֵי מַמְרֵא", אַף אַתָּה בַּקֵּר חוֹלִים**. וכן **מה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נִיחֵם אֲבֵלִים, דִּכְתִיב "וַיְהִי אַחֲרֵי מוֹת אַבְרָהָם וַיְבָרֶךְ אֱלֹהִים אֶת יִצְחָק בְּנוֹ"** – שניחמו על אביו וברכו אלוקים ברכת אבלים, **אַף אַתָּה נַחֵם אֲבֵלִים**. וכן **מה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא קָבַר מֵתִים, דִּכְתִיב "וַיִּקְבְּרוּ אֹתוֹ בָּנָיו", אַף אַתָּה קְבוֹר מֵתִים**.

כיון שהזכירה הגמרא שהלביש הקב"ה את אדם וחוה בכתנות עור, דנה הגמרא מהם **הָכָתְנוֹת עוֹר** שהלבישם. נחלקו בזה **רַב וּשְׁמוּאֵל**, **חַד** – אחד מהם **אָמַר**, שהיו **מִדָּבָר הַבָּא מִן הָעוֹר** – צמר, **וְחַד אָמַר** שהיה זה פשתן, ונקרא כן לפי שהוא **דָּבָר שֶׁהָעוֹר נֶהֱנֶה מִמֶּנּוּ** שלובשים אותו סמוך לעור. **דָּרַשׁ רַבִּי שְׁמְלַאי, הַתּוֹרָה בִּתְחִלָּתָהּ** עוסקת **בִּגְמִילוּת חֲסָדִים, וְסוֹפָהּ** עוסק **בִּגְמִילוּת חֲסָדִים, תְּחִילָּתָהּ גְּמִילוּת חֲסָדִים**, שנכתב שעשה הקב"ה חסד לאדם וחוה, **דִּכְתִיב "וַיַּעַשׂ ה' אֱלֹהִים לְאָדָם וּלְאִשְׁתּוֹ כָּתְנוֹת עוֹר וַיַּלְבִּשֵׁם", וְסוֹפָהּ** עוסקת **בִּגְמִילוּת חֲסָדִים, דִּכְתִיב** 'וַיִּקְבֹּר אֹתוֹ בַּנִי'.

דָּרַשׁ רַבִּי שְׁמְלַאי, מִפְּנֵי מָה נִתְאַוָּה מֹשֶׁה רַבֵּינוּ לִיכָּנֵס לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וְכִי לֶאֱכוֹל מִפֵּרְיָהּ הוּא צָרִיךְ, אוֹ לִשְׂבּוֹעַ מִטּוּבָהּ הוּא צָרִיךְ. אֶלָּא כָּךְ אָמַר מֹשֶׁה בתפילתו ובקשתו ליכנס לארץ, **הַרְבֵּה מִצְוֹת נִצְטַוּוּ יִשְׂרָאֵל, וְאֵין מִתְקַיְּימִין** – חלק מהן **אֶלָּא בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל**, לכך **אֶכָּנֵס** אף **אֲנִי לְאֶרֶץ, כְּדֵי שֶׁיִּתְקַיְּימוּ** המצוות **כּוּלָּן עָלַי**. **אָמַר לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, כְּלוּם** מה **שְׁאַתָּה מְבַקֵּשׁ** לקיים המצוות התלויות בארץ, אין זה **אֶלָּא** בכדי **לְקַבֵּל שָׂכָר** עליהם, אם כן **מַעֲלֶה אֲנִי עָלֶיךָ כְּאִילּוּ עָשִׂיתָם** ותקבל שכרך עליהם. **שֶׁנֶּאֱמַר "לְבַן אַחֲלֵךְ לוֹ בְּרִבִּים, וְאֶת עֲצוּמִים יְחַלֵּק שָׁלָל, תַּחַת אֲשֶׁר הֶעֱרָה לַמָּוֶת נַפְשׁוֹ, וְאֶת פֹּשְׁעִים נִמְנָה, וְהוּא חֵטְא רַבִּים נָשָׂא, וְלַפֹּשְׁעִים יַפְגִּיעַ"**, ונדרש מקרא זה לגבי משה, **'לְבַן אַחֲלֵךְ לוֹ** - שכרו **בְּרַבִּים', יָכוֹל** – שמא תאמר שיהיה שכרו רק **בָּאַחֲרוֹנִים, וְלֹא בָּרִאשׁוֹנִים** - האבות, **תַּלְמוּד לוֹמַר 'וְאֶת עֲצוּמִים יְחַלֵּק שָׁלָל'** - שמתן השכר יהיה **בָּאַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב, שֶׁהֵן עֲצוּמִים בַּתּוֹרָה וּבְמִצְוֹת**. ומה שנאמר 'תַּחַת אֲשֶׁר הֶעֱרָה לַמָּוֶת נַפְשׁוֹ', הוא לפי **שֶׁמָּסַר** משה את **עַצְמוֹ לְמִיתָה** בעבור ישראל, **שֶׁנֶּאֱמַר** – לאחר חטא העגל אמר משה, "ועתה אם תשא חטאתם, **וְאִם אֵין מְחֵנִי נָא** מספרך וגו'", הרי שהסכים למות למענם. ומה שנאמר 'וְאֶת פֹּשְׁעִים נִמְנָה', היינו **שֶׁנִּמְנָה עִם מִתֵּי מִדְבָּר** וראוי לו לחלוק אתם את השכר, לפי שנמנה למות אתם במדבר, וזה היה בעבורם, כמו שנאמר 'ויתעבר בי ה' למענכם'. ומה שנאמר 'וְהוּא חֵטְא רַבִּים נָשָׂא', שנשא על עצמו עוון ישראל, בכך **שֶׁכִּיפֵּר עַל מַעֲשֶׂה הָעֵגֶל**. ומה שנאמר 'וְלַפֹּשְׁעִים יַפְגִּיעַ', היינו **שֶׁכִּיבֵּשׁ רַחֲמִים עַל פּוֹשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל שֶׁיִּחָזְרוּ בִּתְשׁוּבָה** ויכופר להם עוונתם, **וְאֵין** לשון **'פְּגִיעָה', אֶלָּא** אחת מלשונות **הַתְּפִלָּה, שֶׁנֶּאֱמַר 'וְאַתָּה אַל תִּתְפַּלֵּל בְּעַד הָעָם הַזֶּה וְאַל תִּשָּׂא בַּעֲדָם רִנָּה וּתְפִלָּה וְאַל תִּפְגַּע בִּי'**, הרי שפגיעה אף היא מלשונות התפילה.

הדרן עלך המקנא לאשתו

היה מביא - פרק שני

בפרשת סוטה נאמר "והביא האיש את אשתו אל הכהן והביא את קרבנה עליה", כלומר שמצוה על הבעל להביא את מנחת אשתו סוטה, ומבארת המשנה את סדר הבאת מנחת סוטה ובמה חלוק דינה משאר המנחות.

משנה. הָיָה הבעל **מֵבִיא אֶת** קרבן **מִנְחָתָהּ** של אשתו לבית המקדש, שנאמר 'והביא את קרבנה עליה', **בְּתוֹךְ כְּפִיפָה מְצָרִית** – בסל של נצרי דקל זרדים הגדלים סביב הדקל, **וְנוֹתְנָהּ עַל יָדֶיהָ** של האשה בהגיעו לבית המקדש **כְּדֵי לְנַגְּעָהּ**.

ואלו הן החילוקים בין מנחת סוטה לשאר המנחות, **כָּל הַמְּנָחוֹת, תְּחִילָּתָן** – כשמביא את המנחה מביתו **וְסוֹפָן** – כשמביאם לעזרה **בִּכְלֵי שָׁרֵת** – המנחה נתונה בכלי חשוב שראוי להיות כלי שרת, **וְזוֹ** – מנחת סוטה **תְּחִלָּתָהּ** – כשמביאה מביתו, מביאה **בִּכְפִיפָה מְצָרִית** – סל מנצרי דקל שאין ראוי לעשות ממנו כלי שרת, **וְסוֹפָהּ** – כשמביאה לעזרה לעשות בה סדר הקרבתה, לפני הקמיצה מניחה **בִּכְלֵי שָׁרֵת. כָּל הַמְּנָחוֹת טְעוּנוֹת שֶׁמֶן וּלְבוֹנָה** – שנאמר 'ויצק עליה שמן ונתן עליה לבונה', **וְזוֹ אֵינָהּ טְעוּנָה לֹא שֶׁמֶן וְלֹא לְבוֹנָה** – שנאמר 'לא יצוק עליו שמן ולא יתן עליו לבנה וגו'. **כָּל הַמְּנָחוֹת** – מלבד מנחת העומר **בָּאוֹת מִן הַחִטִּין** – שנאמר 'סלת חיטים תעשה אותם', **וְזוֹ בָּאָה מִן הַשְּׂעוֹרִין** – שנאמר 'עשירית האיפה קמח שעורים'. **מִנְחַת הָעוֹמֶר אַף עַל פִּי שֶׁבָּאָה מִן הַשְּׂעוֹרִין** אינה דומה למנחת סוטה, **שֶׁהִיא הָיְתָה בָּאָה גֶּרֶשׂ** – מהמובחר ומנופה שבשעורים, שהיו מנפים את הקמח בי"ג נפה עד שנעשה כעין סלת חיטים, **וְזוֹ** – מנחת סוטה **בָּאָה קֶמַח** – מעורב הקמח עם קליפת השעורה. **רַבָּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר** הטעם שמנחת סוטה באה מקמח שעורים הוא, **שֶׁכֻּלָּם שֶׁמַּעֲשֶׂיהָ מַעֲשֶׂה בְּהֵמָה** – שהפקירה עצמה לתשמיש למי שאינו בן זוגה **לָכֵן קָרְבְּנָהּ עִשָּׂרוֹן מִשְּׂעוֹרִים שֶׁהֵם מַאֲכַל בְּהֵמָה.**

גמרא מבארת הגמרא **תַּנְיָא אַבָּא חָנִין אוֹמֵר מִשּׁוּם רַבִּי אֱלִיעֶזֶר (וְכָל כָּךְ לָמָּה)** מפני מה אמרה התורה להניח את המנחה על ידי האשה, **כְּדֵי לְנַגְּעָהּ** – כדי שתהיה לסוטה יגיעה בהבאת הקרבן, והטעם שרצתה התורה ליגעה הוא **כְּדֵי שֶׁתְּחָזוֹר בָּהּ** מחמת היגיעה מדבריה ותודה שזינתה, ולא תיבדק על ידי המים המאררים שיגרמו לה למות. ויש ללמוד מכאן, **שֶׁאִם בָּקְתָה חָמָה תּוֹרָה עַל עוֹבְרֵי רְצוֹנוֹ** – שהרי חסה על האשה שזינתה ועברה על רצונו של מקום, **קַל וָחוֹמֶר** שחסה **עַל עוֹשֵׂי רְצוֹנוֹ**. שואלת הגמרא **וּמַאי** שהטעם שרצתה התורה שתחזור בה ולא תיבדק **מִשּׁוּם דְּחָמָה הוּא, דֵּילְמָא** רצתה התורה שתחזור בה **כִּי הֵיכִי דְּלָא** יצטרכו להכין את המים המאררים **וּתִימָּחֵק מְגִילָּה** ששם ה' כתוב בה. עונה הגמרא, רבי אליעזר אינו יכול ללמוד שעושים כן כדי שלא תימחק המגילה, משום **שְׁקָמְבַר**

שסדר בדיקת הסוטה הוא, שתחילה מוחים את מגילת סוטה אל המים ומַשְׁקָהּ את המים, וגם לאחר שהשקוה משאירים את המנחה על ידיה וְאַחַר כָּךְ מַקְרִיב אֶת מִנְחָתָהּ, ולכן הוכרח לומר שהטעם שרצתה התורה ליגעה כדי שתודה ולא תיבדק הוא משום שחסה עליה שלא תמות, דְּאִי מְשׁוּם מְגִילָּה שלא תימחק, מדוע ממשיכים ליגעה הָא כבר אִימְּחִיקָא לָהּ.

כָּל הַמְּנָחוֹת כּוּ'. מקשה הגמרא וּרְמִינְהוּ, שנינו בברייתא מְנָחוֹת בֵּיצַד, אָדָם מֵבִיא מִנְחָה מִתּוֹךְ בֵּיתוֹ בִּקְלָתוֹת – כעין סלים שֶׁל כֶּסֶף וְשֶׁל זָהָב, וְנוֹתְנָהּ כשמגיע לעזרה לְתוֹךְ כְּלִי שָׁרֵת וּמְקַדְּשָׁהּ בִּכְלִי שָׁרֵת – הבינה הגמרא שכשנותן את המנחה בכלי שרת צריך שתהיה דעתו שהכלי יקדשנה, וְנוֹתֵן עָלֶיהָ בעל הקרבן שֶׁמֶנְהּ וּלְבוֹנָתָהּ וּמוֹלִיכָהּ אֵצֶל כֹּהֵן, וְכֹהֵן מוֹלִיכָהּ אֵצֶל מִזְבֵּחַ החיצון וּמְגִישָׁהּ – שיגע הכלי בְּקֶרֶן דְּרוֹמִית מַעֲרָבִית כְּנֶגֶד חוּדָּהּ שֶׁל קֶרֶן, וְיִיו' די בכך. וּמְמַלֵּק הכהן אֶת הַלְּבוֹנָה שבתוך הכלי לְצַד אֶחָד של הכלי, כדי שלא יתערב בקומץ חלק מן הלבונה, וְקוֹמֵץ – נוטל הכהן בקמיצתו מִמָּקוֹם שֶׁנִּתְרְבָּה שֶׁמֶנָּה – ממקום שהמנחה בלולה היטב בשמן, וְנוֹתְנוֹ לְתוֹךְ כְּלִי שָׁרֵת אחר וּמְקַדְּשׁוֹ בִּכְלִי שָׁרֵת בשנית, ולהלן יתפרש טעם הדבר. וּמְלַקְטוֹ אֶת לְבוֹנָתָהּ שנותרה בכלי הראשון וְנוֹתְנָהּ עַל גַּבָּיו – על גבי הקומץ, (וּמַעֲלֶה אוֹתוֹ לְגַבֵּי מִזְבֵּחַ) וּמַעֲלֶהוּ – את הקומץ שהלבונה נתונה על גביו וּמַקְטִירוֹ בִּכְלִי שָׁרֵת, וּמוֹלְחוֹ וְנוֹתְנוֹ עַל גַּבֵּי הָאִישִׁים שעל המזבח. לאחר שקָרֵב הַקּוֹמֶץ, שְׁיָרֶיהָ של המנחה שנותרו בכלי נֶאֱכָלִין לכהנים, וְרָשָׁאִין הַכֹּהֲנִים לִיתֵּן לְתוֹכָהּ – לתוך השיריים יַיִן וְשֶׁמֶן וְדָבָשׁ, וְאֵין אֲפוּרִין לעשות בשיירי המנחה אֶלָּא מִלְּחַמֵּץ – לגרום להם שיחמיצו. מבארת הגמרא הקושיא מהברייתא, קָתָנֵי מִיהָא, שהביאו את המנחה מבית בעל הקרבן בִּקְלָתוֹת שֶׁל כֶּסֶף וּבִקְלָתוֹת שֶׁל זָהָב ורק לאחר הבאתה לעזרה הניחוה בכלי שרת, ואילו במשנה מבואר שאף תחילתן בכלי שרת. מתרצת הגמרא, אָמַר רַב פָּפָּא אֵימָא בִּכְלִים הָרְאוּיִין לִכְלֵי שָׁרֵת – אין כוונת המשנה שנותנה מתחילה בכלי שרת, אלא שנותנה בכלים הראויים לקדשן ולעשות מהם כלי שרת. מדייקת הגמרא, מִכְּלָל – משמע מהמשנה דְּכִפְּיפָהּ מִצְּרִית לֹא חָזְיָא – אינה ראויה להיות כלי שרת ולכן אין מביאין בה אלא מנחת סוטה. כְּמַאן, דְּלָא כְּרַבִּי יוֹסֵי בְּרַבִּי יְהוּדָה – דין זה הוא כדעת רבי ולא כרבי יוסי ברבי יהודה, דְּתַנְיָא כְּלֵי שָׁרֵת שֶׁעָשָׂאן שֶׁל עֵץ, רַבִּי פּוֹסֵל וְרַבִּי יוֹסֵי בְּרַבִּי יְהוּדָה מַכְשִׁיר – והבינה הגמרא שהטעם שכפיפה מצרית אינה ראויה לכלי שרת הוא משום שעשויה מעץ וברבי, אך לדעת רבי יוסי ברבי יהודה גם כפיפה מצרית ראויה לכלי שרת. דוחה הגמרא אֲפִילּוּ תֵּימָא שמשנתנו סוברת כְּרַבִּי יוֹסֵי בְּרַבִּי יְהוּדָה, מכל מקום כפיפה מצרית אינה ראויה לכלי שרת, אִיתְּמַר דְּאָמַר רַבִּי יוֹסֵי בְּרַבִּי יְהוּדָה בַּחֲשׁוּבִין – שאף רבי יוסי ברבי יהודה לא הכשיר לכלי שרת אלא כלי עץ חשובים אך בְּפִחוּתִין מִי אָמַר – וודאי לא סבר שעושים כלי שרת מדברים פחותים ובזויים ככפיפה מצרית, שהרי מִי לֵית לֵיהּ לְרַבִּי יוֹסֵי בְּרַבִּי יְהוּדָה 'חַקְרִיבֵהוּ נָא לְפֶחָתֶךָ' – וכי לא סבר רבי יוסי בר יהודה את הלימוד מהפסוק "הקריבהו נא לפחתך הירצך או הישא פניך", שאין להביא קרבן מדברים פחותים.

מבואר בברייתא וְנוֹתְנָהּ לִכְלֵי שָׁרֵת וּמְקַדְּשָׁהּ בִּכְלֵי שָׁרֵת. סברה הגמרא שכשמניח את המנחה בכלי שרת עליו להתכוון שהכלי יקדשה, שֶׁמָּא מִינָּהּ כְּלֵי שָׁרֵת אֵין מְקַדְּשִׁין אֶלָּא מִדַּעַת – ומוכח שכלי שרת אינם מקדשים את מה שבתוכם אלא אם כן הנותן מתכוון לכך. דוחה הגמרא, אֵימָא כוונת הברייתא היא שנוֹתְנָהּ בִּכְלֵי שָׁרֵת לְקַדְּשָׁהּ בִּכְלֵי שָׁרֵת – הטעם שהצריכה התורה להניח את המנחה בכלי שרת, הוא כדי שתתקדש המנחה בכלי, אך אף אם אינו מתכוון שהכלי יקדשה הכלי מקדשה. וְנוֹתֵן עָלֶיהָ בעל המנחה שֶׁמֶן וּלְבוֹנָתָהּ, שֶׁנֶּאֱמַר 'וְיָצַק עָלֶיהָ שֶׁמֶן וְנָתַן עָלֶיהָ לְבֹנָה'. וּמוֹלִיכָהּ אֵצֶל כֹּהֵן, דִּכְתִיב 'וְהֵבִיאָה אֶל בְּנֵי אַהֲרֹן וְגוֹ'. וְכֹהֵן מוֹלִיכָהּ אֵצֶל מִזְבֵּחַ, דִּכְתִיב 'וְהִגִּישָׁהּ (אֵצֶל) [אֶל] הַמִּזְבֵּחַ'. מבואר בברייתא מַגִּישָׁהּ בְּקֶרֶן דְּרוֹמִית מַעֲרָבִית כְּנֶגֶד חוּדָּהּ שֶׁל קֶרֶן וְדַיְיוּ. שואלת הגמרא, מְנָלַן שמקום הגשת המנחה הוא בחודה של קרן מערבית דרומית, עונה הגמרא, דִּכְתִיב 'וְזֹאת תּוֹרַת הַמִּנְחָה הַקְרֵב אֹתָהּ בְּנֵי אַהֲרֹן לִפְנֵי ה' אֶל פְּנֵי הַמִּזְבֵּחַ' – משמע שזו היא תורת כל המנחות. וְתַנְיָא, לִפְנֵי ה', יָכוֹל בַּמַּעֲרָב – אם היה כתוב רק 'לפני ה'' היינו מפרשים שמגישה אל הקיר המערבי של המזבח, תַּלְמוּד לוֹמַר 'אֶל פְּנֵי הַמִּזְבֵּחַ' – לכך נאמר 'אל פני המזבח', ופני המזבח הם בצד דרום ששם נמצא הכבש שעולים בו למזבח. אִי אֶל פְּנֵי הַמִּזְבֵּחַ יָכוֹל בַּדְּרוֹם – ואם היה כתוב רק 'אל פני המזבח', היינו מפרשים שמגישה אל הקיר הדרומי של המזבח, תַּלְמוּד לוֹמַר לִפְנֵי ה' – לכך נאמר 'לפני ה'' דהיינו לצד המערבי, הָא כֵּיצַד – כיצד יתכן שיגישה גם 'לפני ה'' וגם 'אל פני המזבח', אלא שמַגִּישָׁהּ בְּקֶרֶן דְּרוֹמִית מַעֲרָבִית כְּנֶגֶד חוּדָּהּ שֶׁל קֶרֶן וְדַיְיוּ – מגישה כנגד חודה של קרן דרומית מערבית, ובאופן זה נחשב שהגישה גם 'לפני ה'' וגם 'אל פני המזבח'.

מביאה הגמרא שרַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, כיון שנאמר גם 'לפני ה'' וגם 'אל פני המזבח' יָכוֹל יַגִּישֶׁנָּה בְּמַעֲרָבָהּ שֶׁל קֶרֶן אוֹ לְדָרוֹמָהּ שֶׁל קֶרֶן – היינו יכולים לומר שיכול להגישה להיכן שיחפוץ, או לצד מערב של הקרן ויקיים 'לפני ה'' או לצד דרום ויקיים 'אל פני המזבח', אך אין זה נכון משום שאָמַרְתָּ – יש להשיב ולומר, שדוקא במקום שאי אפשר לקיים דין אחד משני הפסוקים – בזה צריך לומר שכוונת התורה היא שיעשה אחד מהשנים, אך בְּכָל מָקוֹם שֶׁאַתָּה מוֹצֵא שְׁנֵי מִקְרָאוֹת שֶׁאֶחָד מְקַיֵּים עָצְמוֹ וּמְקַיֵּים דִּבְרֵי חֲבֵירוֹ – שהדין שנאמר בפסוק אחד ניתן ליישבו גם עם מה שנאמר בו וגם עם מה שנאמר בפסוק השני, וְאֶחָד מְקַיֵּים עָצְמוֹ וּמְבַטֵּל דִּבְרֵי חֲבֵירוֹ – ואילו הדין שנראה מהפסוק השני מתיישב עם מה שנאמר בו עצמו אך סותר את מה שנאמר בפסוק הראשון, מַנִּיחִין אֶת הדין שנראה מהפסוק השני שֶׁמְּקַיֵּים עָצְמוֹ וּמְבַטֵּל חֲבֵירוֹ, וְתוֹפְסִין אֶת הדין שנאמר בפסוק הראשון שֶׁמְּקַיֵּים עָצְמוֹ וּמְקַיֵּים חֲבֵירוֹ. ולכן לגבי הגשת המנחה, כְּשֶׁאַתָּה אוֹמֵר לִפְנֵי ה' בַּמַּעֲרָב – אם נרצה לקיים רק את מה שנאמר בפסוק 'לפני ה'' ולהגיש לצד מערב, בִּיטַּלְתָּה 'אֶל פְּנֵי הַמִּזְבֵּחַ' בַּדְּרוֹם לא נקיים כלל את מה שנאמר 'אל פני המזבח' שמשמע שצריך להגיש לצד דרום, וּכְשֶׁאַתָּה אוֹמֵר 'אֶל פְּנֵי הַמִּזְבֵּחַ' בַּדְּרוֹם קִיַּמְתָּה לִפְנֵי ה' בַּמַּעֲרָב – אך אם נקיים את מה שנאמר בפסוק 'אל פני המזבח' ונגיש לצד דרום, נקיים גם את מה שנאמר 'לפני ה'' דהיינו לצד במערב, הָא כֵּיצַד – להיכן יגיש ויקיים את שני הדינים, מַגִּישָׁהּ לִדְרוֹמָהּ שֶׁל קֶרֶן – מגיש את המנחה לקיר הדרומי של המזבח ואין צריך שיהיה כנגד חודה. שואלת הגמרא וְהֵיכָן קִיַּמְתָּהּ בזה את מה שנאמר 'לפני ה'', והרי התבאר של"ב אמות של המזבח היו מכוונות כנגד היכל וקירותיו וזויות המזבח אינם מכוונות כנגד ההיכל, נמצא שלא קיים 'לפני ה''. מבארת הגמרא, אָמַר רַב אַשֵׁי קָסָבַר הַאי תַּנָּא כּוֹלֵיהּ מִזְבֵּחַ בַּצָּפוֹן קָאֵי – רבי אליעזר סבר כשיטת רבי יוסי הגלילי, שכל ל"ב אמות המזבח היו בצפון העזרה, כלומר ששש עשרה אמות הדרומיות של המזבח בלבד היו כנגד חציו הצפוני של ההיכל, נמצא שאף העומד בצד הקיר הדרומי של המזבח עומד כנגד ההיכל, ומגיש את המנחה לקיר הדרומי סמוך ביותר למערב, ובכך מקיים גם את מה שנאמר 'לפני ה'' שהרי הוא כנגד ההיכל, וכן את 'אל פני המזבח' שהרי מגיש לצד דרום.

שואלת הגמרא מַאי כוונת הברייתא במה שאמרה וְדַיְיוּ – ומשמע שהיינו סבורים שיש לו לעשות יותר. ומשיבה, אָמַר רַב אַשֵׁי, אִיצְטְרִיךְ – הברייתא הוצרכה לומר כן משום שֶׁלָּקָא הַעֲתֵּךְ אֲמִינָא תִּיבָּעֵי הַנָּשַׁת מִנְחָה נוּפָּהּ – היינו סבורים שאין די בהגשת הכלי עם המנחה למזבח אלא צריך לכוף את הכלי ולהקריב את סולת המנחה עצמה שתהיה נוגעת במזבח, קָמַשְׁמַע לָן שדי בנגיעת

המשך בעמוד סח

הכלי במזבח. שואלת הגמרא **וְאֵימָא הָכִי נַמִּי** – מנין לתנא של הברייתא שהדין כן, אולי באמת צריך להגיש את המנחה עצמה אל קיר המזבח. ומשיבה, **אָמַר קְרָא** 'וְהִקְרִיבָהּ אֶל הַכֹּהֵן וְגוֹ' וְהִגִּישָׁהּ אֶל הַמִּזְבֵּחַ', הוקשה הגשת הכהן למזבח להקרבת הבעלים לכהן, **מָה הַקְרָבָה אֶצֶל כֹּהֵן בִּכְלִי אַף הַגָּשָׁה אֶצֶל מִזְבֵּחַ בִּכְלִי.** – שכשם שנתינת המנחה לכהן הוא בכלי, אף הגשת הכהן למזבח יעשה בכלי.

עוד מבואר בברייתא **וּמְסַלֵּק אֶת לְבוֹנָתָהּ לְצַד אֶחָד.** מבארת הגמרא שעושה כן **כִּי הֵיכִי דְּלֹא תִּקְמוֹץ בַּהֲדֵי מְנָחָה** – כדי שכשיקמוץ את המנחה לא יטול בקומצו משהו מן הלבונה, **דְּתָנַן קָמָץ וְעָלָה בְּיָדוֹ צְרוֹר אוֹ גַּרְגִּר מֶלַח אוֹ קוֹרֶט לְבוֹנָה פָּסוּל** – אם נתערב בקומץ המנחה משהו מהלבונה המנחה פסולה, מפני שהקומץ צריך להיות שלם מסולת המנחה, וכשיש בו משהו לבונה חסר בו סולת כשיעור הלבונה.

עוד מבואר בברייתא **וְקוֹמֵץ מִמָּקוֹם שֶׁנִּתְרְבָּה שַׁמְנָהּ.** שואלת הגמרא **מְנָלָן** שהדין כן, ומשיבה, **דִּכְתִיב** 'וקמץ משם מלא קמצו **מִסְלְתָּהּ וּמִשַּׁמְנָהּ',** וכן נאמר 'והקטיר הכהן את אזכרתה **מִגְּרִשָׁהּ וּמִשַּׁמְנָהּ'** – ומשמע שהקומץ הוא ממקום שיש בו ריבוי שמן.

עוד מבואר בברייתא **וְנוֹתְנוֹ לְתוֹךְ כְּלִי שָׁרֵת וּמְקַדְּשׁוֹ בִּכְלִי שָׁרֵת.** שואלת הגמרא **לָמָּה לִי** להניחו שוב בכלי שרת שיקדשו **הָא קְדָשָׁה חָדָא זִימְנָא** – הרי כבר נתקדשה כל המנחה בהנחתה בכלי שרת להיות קדושה בקדושת הגוף. עונה הגמרא **מִידֵּי דַּהֲוָה אָדָם** – עושים כן משום שדין הקומץ כדין דם הבהמה הוא, **דָּם אַף עַל גַּב דְּקִדִּישְׁתֵּיהּ סַכִּין בְּצַוָּאר בְּהֵמָה, חֲדַר מְקַדֵּישׁ לֵיהּ בִּכְלִי שָׁרֵת,** כשם שלגבי הדם – אף שכבר התקדש בשעת השחיטה על ידי הסכין שהוא כלי שרת, מכל מקום צריך לחזור ולקבל את הדם בכלי שרת כדי לקדשו שנית, **הָכָא נַמִּי לֹא שָׁנָא** – אף קומץ המנחה דינו כן שצריך לחזור ולקדשו אף שכבר קדש בכלי.

עוד מבואר בברייתא **וּמְלַקֵּט אֶת לְבוֹנָתָהּ וְנוֹתְנָהּ עַל גַּבָּיו.** מבארת הגמרא שלמדו כן מ**דִּכְתִיב** 'וְאֵת כָּל הַלְּבֹנָה אֲשֶׁר עַל הַמִּנְחָה' – דהיינו שהלבונה נמצאת על המנחה, כלומר על הקומץ העומד להקטרה, שהרי מקטיר הקומץ והלבונה יחד. **וּמַעֲלֵיהוּ**